

سندرم های رایج حین دیالیز

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ بازنگری: پاییز ۱۴۰۲

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

“ارتباط با ما”

تلفن تماس: ۰۳۵۳-۳۱۲۲۲۳۰

ایمیل: ۰۹۹۶۵۲۵۰۰۶۹

آدرس اینترنتی: rahnemoon.ssu.ac.ir

❖ شرح

با استفاده از دیالیز اعمال کلیه که شامل پاکسازی مواد زائد از خون، حذف مایع اضافی بدن و کنترل مواد شیمیایی بدن است توسط یک صافی، انجام می شود. دو نوع دیالیز وجود دارد که بر حسب شرایط بیمار و با نظر پزشک انجام خواهد گرفت.

✓ دیالیز صفاقی

✓ دیالیز خونی یا همودیالیز

❖ عوارض همودیالیز

در زمان انجام دیالیز ممکن است عوارض و علائمی ایجاد شود که برخی شایع و برخی بصورت نادر مشاهده می شود. عوارض شایع عبارتند از:

❖ کاهش فشارخون

این عارضه در زمان انجام دیالیز خونی به علل مختلفی مانند کاهش شدید و ناگهانی حجم خون در اثر دیالیز زیاد به علت اضافه وزن زیاد و غلظت پایین سدیم محلول دیالیز، انقباض عروقی محیطی به دلیل وجود استات در محلول دیالیز و یا محلول دیالیز نسبتاً گرم در حدود ۳۸ درجه سانتی گراد، خوردن و آشامیدن هنگام دیالیز، مصرف داروهای ضد فشار خون قبل از انجام دیالیز، سکنه ی مغزی، خونریزی نهفته، عفونت خون، نا منظمی ضربان قلب و واکنش به فیلتر دستگاه دیالیز ایجاد می شود.

❖ علائم افت فشار خون

✓ سرگیجه

✓ تهوع و استفراغ

✓ خیمازه کشیدن

✓ کاهش سطح هوشیاری

❖ اقدامات زمان ایجاد کاهش فشارخون

- ✓ در صورتی که علائم و نشانه های کاهش فشار خون را داشتید به پرستار خون اطلاع دهید تا فشارخون شما را کنترل و اگر کم بود اقدام درمانی مناسب را انجام دهد.
- ✓ افزایش وزن در بین دو دیالیز را محدود کنید، افزایش وزن در هر روز کمتر از یک کیلو باشد.
- ✓ اگر داروی ضد فشار خون می خورید، بعد از دیالیز بخورید.
- ✓ در حین دیالیز، غذا یا مواد خوراکی نخورید.
- ✓ در صورتی که مشکل تنفسی نداشته باشید طوری بخوابید که پا کمی بالاتر از سر قرار گیرد.
- ✓ ممکن است به شما ۱۰۰ سی سی یا بیشتر سرم نمکی تزریق گردد.
- ✓ در صورتی که افت فشارخون زیاد بود، دیالیز قطع می شود.
- ✓ برای شما لوله یا ماسک اکسیژن گذاشته می شود.
- ✓ اگر دمای مایع دیالیز بالا بوده و علت افت فشار خون تشخیص داده شود دمای محلول دیالیز به ۳۴ تا ۳۶ درجه کاهش می یابد.

❖ گرفتگی عضلانی

این عارضه بیشتر در عضلات پا و در هنگام شب ایجاد می شود. عوامل مساعد کننده این عارضه عبارتند از: کاهش فشار خون، کاهش حجم مایع بدن در بیماران با اضافه وزن زیاد و غلظت پایین سدیم محلول دیالیز

❖ اقدامات زمان ایجاد گرفتگی عضلانی

- ✓ در صورتی که علت این عارضه کاهش فشار خون بود اقدامات زمان افت فشارخون که در قسمت قبل توضیح داده شد انجام دهید.
- ✓ به پرستار خود اطلاع دهید تا درمان مناسب برای شما انجام گردد.
- ✓ ممکن است به شما اگر دیابت نداشته باشید ۵۰ سی سی گلوکز ۵۰٪ یا برخی داروها با نظر پزشک به شما تزریق شود.
- ✓ با مصرف اگزازپام ۵ یا ۱۰ میلی گرم با نظر پزشک دو ساعت قبل از انجام دیالیز این عارضه کاهش می یابد.
- ✓ مصرف چربی های خوراکی را کاهش دهید.
- ✓ میزان قند مصرفی را کاهش دهید.
- ✓ از مصرف نوشابه و الکل خودداری کنید.
- ✓ از کمپرس گرم و ماساژ اندام استفاده کنید.

❖ تهوع و استفراغ

این عارضه می‌تواند به علت کاهش فشارخون، سندرم عدم تعادل، اتساع معده، میزان بالای سدیم محلول دیالیز و یا عفونت قسمت‌های بالایی دستگاه تنفسی ایجاد شود.

❖ اقدامات زمان ایجاد عارضه

- ✓ در صورتی که علت این عارضه کاهش فشار خون بود اقدامات زمان افت فشار خون که در قسمت قبل توضیح داده شد انجام دهید.
- ✓ به آرامی دراز بکشید و آرامش خود را حفظ نمایید.
- ✓ به پرستار خود اطلاع دهید تا درمان مناسب برای شما انجام گردد.
- ✓ می‌توانید با نظر پزشک قبل از انجام دیالیز متوکلوپرامید مصرف کنید.
- ✓ از خوردن و آشامیدن در زمان انجام دیالیز خودداری نمایید.

❖ خارش

خارش مشکل شایعی است که در زمان انجام دیالیز ایجاد می‌شود و به علت افزایش سطح فسفر و اوره خون یا حساسیت به داروهای مایع دیالیز ایجاد می‌شود. این عارضه در ماه‌های سرد سال شدیدتر می‌شود.

❖ اقدامات زمان ایجاد خارش

- ✓ از اجسام سخت برای خاراندن پوست استفاده نکنید.
- ✓ برای جلوگیری از خشکی پوست از حمام کردن زیاد و استفاده از صابون‌های معطر خودداری کنید. صابون‌های ملایم استفاده نمایید.
- ✓ پوست را با نرم کننده و مرطوب کننده‌های پوست مرطوب نگه دارید.
- ✓ از قرارگیری در محیط‌هایی با درجه حرارت بالا و یا پایین خودداری کنید.
- ✓ رژیم غذایی با محدودیت فسفر را رعایت فرمایید.
- ✓ داروهای ضد خارش تجویز شده را مصرف نمایید.
- ✓ ناخن‌های خود را همیشه کوتاه نگه دارید.
- ✓ در صورت داشتن خارش از پارچه تمیز و نرم جهت این کار استفاده نمایید.
- ✓ حمام آب گرم نکنید.
- ✓ از پوشیدن لباس‌های پشمی و نایلونی خودداری نمایید.
- ✓ از لباس‌های نرم و پنبه‌ای استفاده نمایید.

❖ سردرد

علت این عارضه نامشخص بوده ولی ممکن است به دلیل سندرم عدم تعادل، وجود استات در محلول دیالیز تزریقی و یا کاهش کافئین در بیماران مصرف کننده قهوه و چایی ایجاد گردد.

❖ اقدامات زمان ایجاد سردرد

- ✓ می‌توانید از استامینوفن به صورت خوراکی استفاده نمایید.
- ✓ نوشیدن یک فنجان چای و یا قهوه پس از انجام دیالیز کمک کننده می‌باشد.
- ✓ در صورتی که سردرد شدید بود به متخصص داخلی اعصاب مراجعه نمایید.

❖ تب و لرز

تب و لرز می‌تواند به دلیل حساسیت به فیلتر دستگاه دیالیز، تزریق خون و یا عفونت ایجاد شود.

❖ اقدامات زمان ایجاد تب و لرز

- ✓ در صورت تب بالا از استامینوفن خوراکی می‌توانید استفاده نمایید.
- ✓ از ارتباط با افرادی که دارای عفونت می‌باشند خودداری نمایید.
- ✓ در زمان ایجاد تب پوشش خود را کم نمایید.

❖ واکنش یا حساسیت به محلول دیالیز

این عارضه ۲۰ تا ۳۰ دقیقه ابتدای دیالیز ایجاد می‌شود. علائم حساسیت به محلول دیالیز عبارتند از: تنگی نفس، احساس گرما در سطح بدن، خارش، کهیر، ریزش اشک، آبریزش بینی، دل درد و در موارد شدید ایست قلبی

❖ اقدامات زمان ایجاد حساسیت

- ✓ انجام دیالیز قطع شده و از بازگشت خون موجود در دستگاه دیالیز به بدن جلوگیری می‌شود.
- ✓ به شما داروهایی مانند آنتی هیستامین و... داده می‌شود.
- ✓ از خارش بدن با اجسام سخت جلوگیری نمایید.
- ✓ برای شما لوله یا ماسک اکسیژن گذاشته می‌شود.

❖ سندرم عدم تعادل در دیالیز

سندرم عدم تعادل در دیالیز خونی موجب ورم مغزی در بیماران می‌شود و این سندرم بیشتر در بیمارانی دیده می‌شود که دیالیز را تازه آغاز کرده باشند بخصوص اگر اوره خون بالای ۱۵۰ باشد، عامل مساعد کننده برای ایجاد این سندرم ایجاد می‌گردد. عوامل مساعد کننده دیگر عبارتند از: خون افراد اسیدی باشد، بیماری در سنین کودکی و کهنسالی ایجاد شود و همچنین در افرادی که سابقه حملات تشنجی دارند.

علائم این سندرم عبارتند از: سردرد، تهوع، تحریک پذیری، تاری دید، لرزش دست و در صورتی که بیماری شدید باشد موجب تشنج و به اغما رفتن بیمار می‌شود.

❖ اقدامات زمان ایجاد سندرم عدم تعادل

- ✓ شما به تنهایی نمی‌تواند به این سندرم پی ببرید و پرستاران و پزشکانی که در مراکز دیالیز کار می‌کنند با دیدن علائم به سرعت به وجود این سندرم پی می‌برند. فردی که دارای این سندرم است به صورت ناگهان دچار سردرد، تهوع، استفراغ، بی‌قراری شدید و لرزش می‌شود. زمانی که پرستاری این علائم را در بیماری مشاهده کند به سرعت اقدامات درمانی را آغاز می‌کند.
- ✓ تشنج می‌تواند در افرادی که دارای وزن کم هستند دیده شود اما در تمام بیماران امکان تشنج وجود دارد. زمانی که این تشنج اتفاق افتاد می‌توان با تزریق سرم سدیم یا مانیتور بیمار را به حالت اولیه برگرداند و در صورتی که تشنج شدید باشد دیالیز باید قطع شود و بعد از چند ساعت به صورت آهسته دیالیز را آغاز کنند.
- ✓ به موقع برای انجام همودیالیز مراجعه کنید و نوبت دیالیز را به تعویق نیندازید.

❖ آمبولی هوا

این عارضه به علت بازگرداندن خون همراه با هوا در هنگام قطع دیالیز، بی‌دقتی در تجویز مایعات ورودی و خرابی و پارگی لوله‌ها و جدا شدن محل اتصال لوله‌ها و غیره ایجاد می‌شود.

علائم و نشانه‌های آمبول هوا عبارتند از: احساس فشار و درد قفسه سینه، سرفه، تنگی نفس، کبودی انتهایها، عرق سرد، تشنج

❖ اقدامات زمان ایجاد آمبولی هوا

- ✓ در صورت ایجاد علائم به پرستار خود اطلاع دهید تا اقدامات مناسب برای شما انجام شود.
- ✓ انجام دیالیز در زمان ایجاد این عارضه قطع می‌گردد.
- ✓ بیمار به پهروی چپ در حالتی که سر پایینتر و پاها بالاتر باشد خوابانده می‌شود.
- ✓ اکسیژن ۱۰۰٪ یا ماسک داده می‌شود. به ناحیه دو کتف ضربه وارد می‌شود.

